

Sygn. akt I PSKP 6/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski (przewodniczący)

SSN Leszek Bielecki (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z powództwa W. J.
przeciwko (...) Zrzeszeniu W. w Ł.
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 10 lutego 2021 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych w Ł.
z dnia 18 grudnia 2018 r., sygn. akt VIII Pa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Ł. do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Ł. VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem
z 18 grudnia 2018 r. w sprawie VIII Pa (...) oddalił apelację powoda W. J. od
wyroku Sądu Rejonowego w Ł. z 13 czerwca 2018 r. w sprawie X P (...)

oddalającego jego powództwo skierowane przeciwko pozwanemu (...) Zrzeszeniu (...) w Ł. o przywrócenie do pracy oraz orzekł o kosztach procesu.

W sprawie tej ustalono, że powód zatrudniony został w (...) Zrzeszeniu (...) w Ł. od 17 listopada 2005 r. na podstawie umowy o pracę na stanowisku administrator - windyktor, początkowo na podstawie umowy o pracę na czas określony, a od 26 marca 2007 r. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony. Do obowiązków powoda należało sprawdzanie stanu wodomierzy, sprowadzanie i potwierdzanie faktur za wodę i ścieki dostarczanych przez Z. (...) w celu dokonania zapłaty. Od dnia 1 września 2007 r. zaproponowano powodowi funkcję Kierownika Zespołu Administracyjno-Windykacyjnego. Zgodnie z nowym zakresem obowiązków powód został zobowiązany między innymi do przeprowadzania odczytów liczników wody oraz sprawdzania i potwierdzania faktur za wodę i ścieki wystawionych przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji. Stosunek pracy został rozwiązany między stronami z dniem 31 maja 2008 r. na mocy porozumienia stron w związku z uzyskaniem uprawnień emerytalnych przez powoda. Od czerwca 2008 r. powód pobiera emeryturę.

W dniu 4 czerwca 2008 r. strony ponownie zawarły umowę o pracę na czas nieokreślony, na mocy której powodowi powierzono stanowisko Kierownika Działu Administracyjno-Windykacyjnego w pełnym wymiarze czasu pracy. Zgodnie z zakresem czynności do obowiązków powoda należało podejmowanie czynności z zakresu zarządzania nieruchomościami w oparciu o obowiązujący system informatyczny, zawarte umowy najmu, ustawę o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy, ustawę o gospodarowaniu nieruchomościami, w tym między innymi przeprowadzanie przeglądu stanu technicznego nieruchomości przydzielonych do zarządzania, przyjmowanie i ewidencja zgłoszonych przez najemców usterek i awarii, przeprowadzanie odczytów liczników wody, sporządzanie umów najmu na lokale mieszkalne, sporządzanie umów najmu na lokale użytkowe, przygotowanie dla potrzeb zarządu propozycji podwyżek stawek czynszowych na lokale mieszkalne i użytkowe, sprawdzanie i potwierdzanie faktur za gaz i energię ciepłą na potrzeby CO, sprawdzanie i potwierdzanie faktur za wodę i ścieki wystawianych przez Z. (...). Powód miał świadomość, iż obowiązek odczytów liczników wody, obejmuje także wodomierze główne, jako liczniki wody.

W trakcie trwania stosunku pracy powód kierowany był na okresowe badania lekarskie, w których wskazywano, iż powód zajmuje stanowisko - zarządcy oraz, że nie występują prace na wysokościach. Powód nie miał przeciwwskazań zdrowotnych do pracy na zajmowanym stanowisku.

W dniu 27 marca 2017 r. Prezes zarządu pozwanego zwróciła się do Działu Administracji i Windykacji o uzupełnienie tabel za naliczenia wody w nieruchomości przy ul. S. za lata 2015 - 2016 i styczeń 2017 r. oraz oznaczenie lokali posiadających wodomierze, ilości osób w lokalu, normę m³ na osobę. Następnego dnia Prezes zarządu pozwanego otrzymała od powoda sprawozdanie, z którego wynikało, iż różnica między fakturami wystawionymi za zużycie wody a należnościami pobranymi od najemców za okres 2015 - 2017 wynosi ponad 26.000 zł.

Oświadczeniem woli z 30 marca 2017 r. pozwany rozwiązał z powodem umowę o pracę bez wypowiedzenia na podstawie art. 52 § 1 pkt 1 k.p. wskazując jako przyczynę rozwiązania umowy ciężkie naruszenie obowiązków pracowniczych polegające na wielokrotnej błędnej kontroli zużycia poboru wody i odprowadzania ścieków oraz nieprawidłowym rozliczaniem poboru wody i odprowadzania ścieków w nieruchomości przy ul. S., co doprowadziło do strat finansowych pracodawcy w kwocie co najmniej 26.978,58 zł.

Pozwany naliczył zużycie wody w m³ w roku 2015 w nieruchomości przy ul. S. w wysokości 19.503 zł, za rok 2016 - 19.665 zł i w styczniu 2017 r. - 1.821,15 zł. Jednocześnie należność pozwanego za usługę dostarczenia wody i odprowadzenia ścieków wyliczona przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Ł. (Z. (...)) i zapłacona na podstawie faktur VAT za ten sam okres wyniosła 67.967,73 zł. Faktury VAT wystawiane przez Z. (...) trafiały do Wydziału Administracyjno-Windykacyjnego, gdzie powód sprawdzał je pod względem merytorycznym, składając na nich swój podpis i datę, po czym trafiały one do działu księgowości pozwanego. Kontrola faktur dokonywana przez powoda ograniczała się faktycznie do sprawdzenia, czy nieruchomość wskazana w fakturze zarządzana była przez pozwanego. W razie gdy powód miał wątpliwości co do wysokości faktury wystawionej przez Z. (...) za usługę dostawy wody, to wówczas zwracał się do pracowników technicznych, by udali się na miejsce do danej nieruchomości i

dokonali sprawdzenia czy nie ma nieuprawnionych wycieków czy awarii. Powód w każdej chwili przy odczycie wodomierza głównego mógł posilkować się pracownikami działu technicznego zatrudnionymi u pozwanego, także w przypadku problemów z otwarciem studzienki, a także gdyby doszło do jej zalania. Powód miał dokonywać jedynie odczytu wodomierza głównego znajdującego się w studziencie, nie miał natomiast pracować w studzienkach kanalizacyjnych. Merytoryczna kontrola faktur VAT wystawionych przez Z. (...), której dokonywać miał powód, miała polegać na potwierdzeniu dokonania odczytu na wodomierzu głównym, a nie jedynie potwierdzenia, czy nieruchomości, której dotyczą faktury są w zarządzie pozwanego. Kontrola faktur VAT jest niezbędna by wychwycić niekontrolowane zużycie wody, np. związane z awariami oraz prawidłowość przyjętych założeń do rozliczenia wody w lokalach nieopomiarowanych. Powód nie powinien podpisywać faktur bez ich analizy.

Pozwany dokonywał okresowych przeglądów szczelności instalacji gazowej w budynku przy ul. S. w spornym okresie. Od dnia 1 stycznia 2008 r. obowiązuje u pozwanego regulamin rozliczeń kosztów zużycia wody i odprowadzania ścieków w zasobach lokalowych przez niego zarządzanych, określający zasady rozliczania kosztów dostawy wody i odprowadzania ścieków oraz ustalania opłat z tego tytułu dla użytkowników lokali usytuowanych w budynkach zarządzanych przez pozwanego. Zgodnie z zapisami regulaminu koszty dostawy i odprowadzania ścieków rozlicza się odrębnie dla każdego budynku i dla każdego użytkownika lokali mieszkalnych i użytkowych. W myśl ust. 9 regulaminu okresowe rozliczenie zużycia wody i odprowadzania ścieków przeprowadza się po zakończeniu każdego roku kalendarzowego w terminie do dnia 31 marca następnego roku. Rozliczanie obejmuje faktycznie poniesione koszty zużycia wody i odprowadzania ścieków w stosunku do naliczeń obciążających najemców w danym roku. Ewentualne różnice należy rozliczyć na lokatorów. Odczytu wskazań wodomierzy indywidualnych dokonują upoważnieni przedstawiciele zarządcy w okresie od maja do grudnia każdego roku, przy każdorazowej zmianie cen dostawy wody i odprowadzania ścieków bądź w przypadku zmiany użytkownika lokalu - w dniu protokolarnego przekazania/zdania lokalu. Kontrolnego odczytu wskazań wodomierza głównego dokonuje się przy każdorazowej zmianie cen, weryfikacji poprawności

wystawionych przez dostawcę usługi faktur VAT oraz według potrzeb. Podstawę rozliczenia kosztów zużycia wody i odprowadzenia ścieków w lokalach opomiarowanych stanowią wskazania zaplombowanych przez zarządcę wodomierzy indywidualnych zainstalowanych w lokalach. Zużycie wody i odprowadzanie ścieków w lokalach nieopomiarowanych rozliczane jest proporcjonalnie do liczby zamieszkujących dany lokal. Miesięczne zaliczki na koszty zużycia wody i odprowadzenia ścieków dla lokali nieopomiarowanych pobiera się w postaci normy ilościowej. Wysokość normy ilościowej na kolejny rok kalendarzowy ustala się na podstawie przeprowadzonej kalkulacji zużycia wody w poprzednim roku kalendarzowym. Różnicę pomiędzy obciążeniem zaliczkowym a rzeczywistym zużyciem wynikającym z odczytów wodomierza głównego są korygowane przez zarządcę w rozliczeniu za dany rok kalendarzowy. Okresowe rozliczanie kosztów odbywa się na podstawie kontrolnych odczytów wodomierza głównego oraz faktur obciążeniowych wystawianych przez dostawcę wody. Zgodnie z zapisami regulaminu do zarządcy należy oplombowanie układu instalacji z wodomierzem lokalowym, kontrola stanu technicznego układu instalacji wodno-kanalizacyjnej, kontrola oplombowania wodomierzy w trakcie odczytów wodomierzy, powiadamianie użytkowników lokali o zmianie cen wody i odprowadzania ścieków, przeprowadzanie odczytów stanu wodomierzy, naliczanie i rozliczanie kosztów dla użytkowników lokali.

Regulamin rozliczeń kosztów zużycia i odprowadzania ścieków w zasobach lokalowych zarządzanych przez pozwanego został zatwierdzony i przyjęty decyzją Zarządu podjętą na posiedzeniu w dniu 7 listopada 2007 r. Na posiedzeniu powyższy regulamin został omówiony. Przyjęto jednocześnie z uwagi na okresowe rozliczanie kosztów zużycia wody i odprowadzania ścieków, że przeprowadza się je po zakończeniu każdego roku kalendarzowego w terminie do 31 marca następnego roku. Decyzją Zarządu pozwanego ustalono, iż regulamin ma obowiązywać od dnia 1 stycznia 2008 r. Jednocześnie na posiedzeniu zarządu pozwanego postanowiono, iż regulamin zostanie podpisany przez Prezesa zarządu pozwanego i przekazany powodowi do wiadomości i stosowania. Regulamin rozliczenia kosztów zużycia i odprowadzania ścieków nie był przekazywany do księgowości, albowiem nie

dotyczył kwestii należących do Działu Księgowości. Kwestiami rozliczenia zużycia wody zajmował się dział Administracji.

Powód, po objęciu stanowiska kierownika Wydziału Windykacyjno-Administracyjnego, zapoznany został z regulaminem rozliczania wody i odprowadzania ścieków przez Prezesa zarządu pozwanego – J.K.. Na tę okoliczność nie został sporządzony dokument potwierdzający zapoznanie powoda z powyższym regulaminem.

W dniu 17 grudnia 2008 r. powód jako kierownik Działu i Administracji Nieruchomości zwrócił się do Zarządu o ustalenie stawek od dnia 1 stycznia 2009 r. na wywóz nieczystości stałych oraz zbiorowe zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków w związku ze zmianą taryfy i ustaleniem nowych cen. Uchwałą nr (...) Zarządu pozwanego z dnia 17 grudnia 2008 r. zdecydowano o stosowaniu od dnia 1 stycznia 2009 r. określonych stawek za wywóz nieczystości stałych, za wodę i odprowadzanie ścieków dla gospodarstw domowych oraz lokali użytkowych. Jednocześnie Zarząd w piśmie z 18 grudnia 2008 r. zwrócił się do Działu Administracji i Windykacji o zmianę od 1 stycznia 2009 r. wysokości opłat za wywóz nieczystości stałych oraz wodę i ścieki, zgodnie z wnioskiem Działu Administracji i Windykacji z dnia 17 grudnia 2008 r. W związku z zmianą wysokości, między innymi stawek za zużycie wody, dokonano spisania stanów liczników głównych na dzień 5-6 stycznia 2009 r. w nieruchomościach zarządzanych przez pozwanego, co pozostawało w zgodzie z zapisami regulaminu rozliczeń kosztów zużycia wody i odprowadzania ścieków w zasobach lokalowych zarządzanych przez pozwanego.

W roku 2010 podjęte zostały czynności służące do rozliczenia zużytej wody na najemców poprzez sporządzenie zestawienia „Odczyty wodomierzy głównych posesji wg FV: 2010”. Zestawienie sporządzone zostało przez J. W.. Na zestawieniu powód zamieścił informację o treści „stan wodom/zużycie”. Na zestawieniu ujęte zostały adresy zarządzanych w 2010 r. nieruchomości z podziałem na kolejne miesiące kalendarzowe oraz dane zawarte w fakturach VAT za pobór wody i odprowadzanie ścieków za rok 2010, stany liczników głównych za kolejne miesiące kalendarzowe na poszczególnych nieruchomościach oraz rozliczone przez Z. (...) zużycie wody w kolejnych miesiącach w m³.

Powodowi podlegał jeden pracownik zatrudniony w Wydziale Administracyjno-Windykacyjnym. Powód, administratorzy lub ewentualnie pracownicy fizyczni dokonywali odczytów liczników w mieszkaniach. Powód nie dokonywał odczytu wodomierza głównego na nieruchomościach mimo, iż pozwany nałożył na niego taki obowiązek. Powód nie dokonywał odczytu wodomierza głównego na nieruchomości mieszczącej się przy ul. S., który znajduje się w studzience. Powód powinien weryfikować każdą fakturę VAT wystawianą przez Z. (...) udając się na nieruchomość, żeby sprawdzić stany wodomierza głównego.

Opłaty pobrane od lokatorów za zużycie wody powinny być zweryfikowane po zakończeniu danego roku kalendarzowego, powód nie rozliczał jednak różnic po zakończeniu roku na lokatorów. Powód opierał się na stanie wodomierzy podawanym przez Z. (...). Nie zgłaszał przed rozwiązaniem umowy o pracę zastrzeżeń, co do obowiązku dokonywania odczytów wodomierza głównego.

Norma zużycia wody w lokalach nieopomiarowanych ustalona została na 5 m³. Zdarzyło się, iż pracownicy fizyczni dokonali odczytów wodomierza głównego na nieruchomościach, co związane było ze zmianą cen wody. Pozwany pytał kilkakrotnie powoda czy dokonuje rozliczenia zużycia wody i wysokości norm, i ten twierdził, iż dokonuje takich analiz, nie są natomiast dokonywane korekty, albowiem woda rozliczana i pobrana bilansuje się do zera i nie ma podstaw do korekt. Prezes zarządu pozwanego nie prosiła nigdy powoda, do marca 2017 r. o przedstawienie danych z rozliczenia wodomierza głównego. Dane do programu Exel w zakresie zużycia wody wprowadzał pracownik działu Windykacyjno-Administracyjnego J. W., albowiem powód nie obsługiwał tego programu. Powód w latach 2013-2016 weryfikował normy zużycia wody w lokalach użytkowych. Pozwany w związku z posiadaniem przez powoda licencji zarządzania miał pełne zaufanie do powoda.

Dotychczasowe obowiązki powoda w zakresie kontrolowania zużycia wody po rozwiązaniu stosunku pracy pozwany powierzył J. W. w dniu 4 kwietnia 2017 r., w tym obowiązek w zakresie kontrolowania i zatwierdzania pod względem merytorycznym dokumentów księgowych w postaci faktur za pobór wody i odprowadzanie ścieków oraz za pobór energii elektrycznej i usługi dystrybucji w zarządzanych nieruchomościach, zobowiązując pracownika do prowadzenia ewidencji dla każdej nieruchomości odrębnie zużycia wody i odprowadzania

ścieków zawierającej datę początkową i końcową odczytu, stan początkowy i końcowy wodomierza, zużycie w m³, kwotę netto i brutto. Analiza zużycia wody w m³ wynikającego z faktury a zużycia w poprzednim okresie obrotowym oraz rozliczenia z obciążeniem najemców miała odbywać się niezwłocznie po zatwierdzeniu merytorycznym faktury. Odczyty danych z wodomierza głównego dokonywane są poprzez pracowników Działu Technicznego.

Sądy obu instancji uznały, że roszczenie powoda o przywrócenie do pracy, alternatywnie o zasądzenie odszkodowania z tytułu nieuzasadnionego rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia, nie zasługiwało na uwzględnienie. Zachowanie powoda należało bowiem zakwalifikować przynajmniej jako rażące niedbalstwo. To na powodzie spoczywał obowiązek przeprowadzania odczytów liczników wody (w tym wodomierzy głównych) oraz sprawdzania i potwierdzania faktur za wodę i ścieki wystawianych przez Z. (...). Powód nie dokonywał odczytów wodomierzy głównych, nie sprawdzał także danych wynikających z faktur VAT w kontekście odczytów z wodomierzy. Tym samym dopuścił się nienależytego wykonania zobowiązania wynikającego z zakresu obowiązków pracownika związanych z zajmowanym stanowiskiem kierownika Wydziału Administracyjno-Windykacyjnego. Powód w sposób świadomy w spornym okresie całkowicie zlekceważył następstwa swojego postępowania, związane z niewypełnianiem powierzonych mu obowiązków pracowniczych, co doprowadziło do szkody majątkowej pozwanego. Sąd drugiej instancji zwrócił również uwagę, że powód zaniedbywał swoje obowiązki od początku trwania umowy o pracę zawartej po uzyskaniu przez powoda prawa do świadczeń emerytalnych. Nie można więc było mówić o okresie nienagannej pracy po dokonaniu naruszenia przez powoda obowiązków pracowniczych. W wyniku zaniechań powoda, pozwany doznał szkody na 26.978,58 zł, co niewątpliwie w ocenie Sądu Okręgowego należało uznać za ciężkie naruszenie obowiązków pracowniczych.

W skardze kasacyjnej powód zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, a to: (-) art. 100 § 1 k.p. w związku z częścią C rozdziału VI w ramach działu IV Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (jednolity tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 169, poz.1650 ze zm.) przez uznanie, iż: wejście

do studzienki kanalizacyjnej nie wymagało specjalnego ubioru pracownika, pracownik bez odpowiedniego przeszkolenia oraz badań lekarskich zezwalających na wykonywanie prac na wysokościach mógł spełnić ciążący na nim obowiązek odczytu liczników głównych znajdujących się w studzienkach kanalizacyjnych; (-) art. 52 § 1 w związku z art. 100 § 1, art. 210 § 1 i § 2¹ oraz art. 211 k.p. przez uznanie, iż pracownik dopuścił się ciężkiego naruszenia obowiązku pracowniczego, w sytuacji, gdy powstrzymanie się przezeń od wykonania nałożonego na niego przez pracodawcę obowiązku wynikało z niespełnienia przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, a samodzielne wypełnienie tego obowiązku przez pracownika zagrażało jego zdrowiu lub życiu; (-) art. 52 § 1 w związku z art. 100 § 2 pkt 2 k.p. polegające na przyjęciu, iż pracownik dopuścił się ciężkiego naruszenia obowiązków przez niewypełnienie ciążących na nim zadań i uznanie, że w sytuacji zajmowania przez niego stanowiska kierowniczego jednego z działów powinien skorzystać przy realizacji tych obowiązków z posiadających odpowiednie kwalifikacje pracowników innego, równorzędnego w ramach struktury zakładu pracy działu, w braku stosownej zależności i podległości pracowniczey wynikającej z regulaminu pracy, schematu organizacyjnego zakładu pracy czy innych obowiązujących pracowników dokumentów; (-) art. 52 § 1 w związku z art. 8 k.p. przez uznanie, że dopuszczalnym jest rozwiązanie stosunku pracy z pracownikiem bez wypowiedzenia w sytuacji, w której nie można mu przypisać winy w działaniu, w szczególności umyślnej, jak również rażącego niedbalstwa oraz obarczenie pracownika negatywnymi konsekwencjami sposobu wykonywania przez niego pracy oraz wypowiedzenia umowy na tej podstawie, w sytuacji braku nadzoru, kontroli oraz oceny pracy pracownika ze strony pracodawcy. Dodatkowo skarżący zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a to: (-) art. 382 w związku z art. 233 § 1, art. 316 § 1 oraz art. 391 § 1 k.p.c. przez niewzięcie za podstawę wyrokowania całego stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy, dokonania dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów oraz, przede wszystkim, braku wszechstronnego i obiektywnego rozważenia całego materiału dowodowego; (-) art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. polegające na braku ustosunkowania się do zarzutów wskazanych w apelacji powoda i wskazania dowodów stanowiących podstawę takiego rozstrzygnięcia oraz

pominięcia szeregu okoliczności mających istotny wpływ na wynik sprawy, a wynikających ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, przy jednoczesnym ograniczeniu się w uzasadnieniu do konstatacji, iż przedmiotowe zarzuty stanowią uszczegółowienie zarzutów sformułowanych przez profesjonalnego pełnomocnika powoda i uznaniu, iż dokonana na gruncie uzasadnienia analiza tych zarzutów dotyczy także apelacji powoda.

Skarżący wniósł o przyjęcie niniejszej skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazując, iż w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne: „Czy w sytuacji, w której pomiędzy pracownikiem zatrudnionym na stanowisku kierowniczym jednej z komórek organizacyjnych zakładu pracy a pracownikami pracodawcy podlegającymi do innej, równorzędnej komórce organizacyjnej, uprawnionymi do wykonywania prac szczególnie niebezpiecznych, nie występuje zależność, może dojść do obarczenia pracownika na stanowisku kierowniczym winą za niewykorzystanie tego potencjału osobowego pracodawcy, w braku możliwości samodzielnego spełnienia ciężących na nim obowiązków pracowniczych, i w efekcie uznania powyższego za ciężkie naruszenie obowiązków pracownika skutkujące rozwiązaniem przez pracodawcę umowy z pracownikiem bez wypowiedzenia?”. Alternatywnie wskazał, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania, przy uwzględnieniu kosztów postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona pozwana wniosła o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna zasługuje na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie zwracają na siebie uwagę Sądu Najwyższego dwa elementy istotne rzutujące na całokształt sprawy, a które nie zostały dostatecznie wyjaśnione w toku dotychczasowego procedowania.

W pierwszej kolejności należy wskazać na podstawę prawną rozwiązania stosunku pracy z powodem, a więc art. 52 § 1 pkt 1 Kodeksu pracy, który dotyczy rozwiązania umowy o pracę przez pracodawcę bez wypowiedzenia z winy pracownika w razie ciężkiego naruszenia przez pracownika podstawowych obowiązków pracowniczych. Poprzez pryzmat wskazanej przez pracodawcę przyczyny wypowiedzenia umowy o pracę należy bowiem rozpatrywać poszczególne wątki stanu faktycznego w sprawie.

Przede wszystkim, powód trafnie przywołuje (w pierwszej kolejności skargi kasacyjnej) przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy. W sprawie nie wyjaśniono bowiem, czy i jakie to były studzienki, w których mieściły się wodomierze główne wody, do których powód powinien się udać z zadaniem odczytania stanu pomiaru wody. Z akt sprawy nie wiadomo i tego nie zweryfikowano, czy powód istotnie powinien posiadać stosowne uprawnienia oraz badania uprawniające do dokonywania wskazanych pomiarów w takich właśnie pomieszczeniach. Dopiero wówczas istnieje podstawa do decyzji w sprawie naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych w tym zakresie. Jeśli bowiem powód powinien posiadać takie uprawnienia, to wówczas pozwany pracodawca powinien skierować powoda na stosowne badania w tym względzie. Przy założeniu zatem, że wskazana czynność pomiaru wody w studzienkach, o których może stanowić w/w rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej, jest związana z obowiązkiem uzyskania stosownych uprawnień do dokonywania pomiaru, a powód stosownych uprawnień (badań) nie posiadał, wówczas byłoby zasadna jego odmowa dokonywania takich pomiarów, jako odpowiedź na polecenie pracodawcy sformułowane niezgodnie z prawem. Kwestia ta jednakże nie została wyjaśniona.

W sprawie trzeba zwrócić również uwagę, że zastosowanie art. 52 § 1 pkt 1 Kodeksu pracy jest obwarowane terminem wskazanym w § 2 tegoż artykułu. Skoro powód twierdzi, że praktyka odczytów liczników wody od lat odbywała się zasadniczo bez uwzględniania odczytów wodomierzy głównych i odbywała się za wiedzą pozwanego pracodawcy, to uzasadnione wątpliwości budzi, dlaczego pozwany pracodawca dopiero przy rozliczaniu zużycia wody za lata 2015-2017

zdecydował się na zastosowanie wobec powoda trybu rozwiązania umowy o pracę w oparciu o art. 52 § 1 pkt 1 k.p. Rozwiązanie bowiem umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika nie może nastąpić po upływie 1 miesiąca od uzyskania przez pracodawcę wiadomości o okoliczności uzasadniającej rozwiązanie umowy. Jeśli powodem takiej decyzji pracodawcy była kwota, stanowiąca różnicę między fakturami wystawionymi za zużycie wody, a należnościami pobranymi od najemców za okres 2015-2017, tj. ponad 26.000,00 zł, to w sprawie nie sprawdzono, czy w dotychczasowej pracy powoda zdarzały się podobne sytuacje skutkujące ujawnionymi wartościami niedoborów, a w których to przypadkach pracodawca jednak nie zastosował rozwiązań przewidzianych w art. 52 § 1 pkt 1 k.p. Trzeba bowiem zwrócić uwagę na wyrok Sądu Najwyższego z 27 marca 2019 r. w sprawie II PK 321/17, zgodnie z którym, uzasadnioną przyczyną rozwiązania z pracownikiem umowy o pracę w trybie art. 52 § 1 pkt 1 k.p. może być zatem zawinione działanie pracownika powodujące samo zagrożenie interesów pracodawcy. Interesu pracodawcy nie można przy tym sprowadzać wyłącznie do szkód majątkowych oraz interesu materialnego. Pojęcie to obejmuje także elementy niematerialne, jak np. dyscyplina pracy czy poszanowanie przez pracowników majątku i dobrego imienia pracodawcy. O stopniu i rodzaju winy nie decyduje wysokość szkody. Szkoda może stanowić jedynie element pomocniczy w kwalifikacji naruszenia obowiązków pracowniczych jako ciężkiego (LEX nr 2642805).

W świetle powyższego oraz całokształtu rozpoznawanej sprawy raz jeszcze rozpoznania wymagają kwestie, czy charakter zarzucanego zawinienia powoda naruszenia przez niego obowiązków pracowniczych dotyczy obowiązków podstawowych (w zakresie czynności powoda brak jest punktu stanowiącego o obowiązku sprawdzania pomiarów wodomierzy głównych, brak jest również informacji o zapoznaniu się powoda z regulaminem rozliczania kosztów zużycia i odprowadzania ścieków) oraz, czy owo naruszenie rzeczywiście nastąpiło z winy powoda (brak stosownych uprawnień do odczytu wodomierzy głównych w studzienkach, przy założeniu, że były wymagane, dotychczasowa akceptacja pracy powoda przez pozwanego), a także ustalenie, czy wynik ponownego rozpoznania sprawy będzie dawał rezultat, że zachowanie powoda rzeczywiście można

upatrywać jako ciężkie naruszenie jego obowiązków pracowniczych, skutkujące aż do sięgnięcia po tryb z art. 52 § 1 pkt 1 k.p. W tym względzie można wskazać na wyrok Sądu Najwyższego z 6 grudnia 2018 r. w sprawie II PK 233/17, w którym stwierdzono, że wymienione w art. 52 § 1 pkt 1 k.p. ciężkie naruszenie musi dotyczyć podstawowego obowiązku pracownika. Ocena, czy naruszenie obowiązku jest ciężkie powinna uwzględniać stopień winy oraz zagrożenie lub naruszenie interesów pracodawcy. W użytym w powołanym przepisie pojęciu "ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych" mieszczą się trzy elementy. Są to: 1. bezprawność zachowania pracownika (naruszenie podstawowego obowiązku pracowniczego); 2. naruszenie albo zagrożenie interesów pracodawcy; 3. zawinienie obejmujące zarówno winę umyślną, jak i rażące niedbalstwo. Bezprawność zachowania pracownika jest przy tym rozumiana jako zachowanie sprzeczne z obowiązującymi tego pracownika regułami wynikającymi z przepisów prawa pracy, które może polegać zarówno na działaniu, jak i na zaniechaniu. Sama bezprawność zachowania pracownika nie uzasadnia jeszcze rozwiązania z nim umowy o pracę w trybie art. 52 § 1 pkt 1 k.p.

W ocenie składu Sądu Najwyższego orzekającego w niniejszej sprawie, bez dokonania ponownej analizy we wskazanym wyżej zakresie brak jest uzasadnionych podstaw do przyjęcia, że zastosowanie przez pozwanego wobec powoda trybu z art. 52 § 1 pkt 1 Kodeksu pracy zostało dokonane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Dlatego też, przy ponownym rozpoznaniu sprawy należy wziąć pod uwagę kwestie wskazane w uzasadnieniu niniejszego orzeczenia.

Biorąc powyższe pod uwagę, orzeczono jak w sentencji.